

Seat No. : _____

TM-114
B.Com. Sem.-III
May-2013

201 – Economics of Government Finances

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

૧. (અ) મૂડીવાદ અને મિશ્ર અર્થતંત્ર વચ્ચે તફાવતના મુદ્દાઓ ચર્ચો. ૬
અથવા
ખાનગી વસ્તુઓ અને જાહેર વસ્તુઓના અર્થ અને તેમની વચ્ચેના તફાવતો ચર્ચો.
- (બ) આર્થિક પદ્ધતિ એટલે શું ? આર્થિક પદ્ધતિની વિવિધ લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો. ૪
અથવા
મહેસૂલી ખાદ્ય અને રાજકોષીય ખાદ્યના ખ્યાલો સમજાવો.
- (ક) અંદાજપત્રનો અર્થ આપો અને (૧) સમતોલ અંદાજપત્ર (૨) ખાદ્યવાળું અંદાજપત્ર અને (૩) પુરાંતવાળું અંદાજપત્રના ખ્યાલો સમજાવો. ૪
અથવા
સરકારના અંદાજપત્રની ઉપયોગીતાઓ સમજાવો.
૨. (અ) કરવેરાના દરના આધારે કરવેરાનું વર્ગીકરણ કરો. ૬
અથવા
પ્રત્યક્ષ વેરાના લાભ અને ગેરલાભ સમજાવો.
- (બ) પરોક્ષ વેરાના લાભ અથવા ગેરલાભ સમજાવો. ૪
અથવા
ભારતીય કરમાળખાની લાક્ષણિકતાઓ અથવા મર્યાદાઓ ચર્ચો.
- (ક) કરટાળણ અને કરચોરીના ખ્યાલો સમજાવો. ૪
અથવા
નોંધ લખો “કરવેરાનો આર્થિક વિકાસમાં ફાળો.”
૩. (અ) રાજ્ય સરકારના આવકના સ્ત્રોતો જણાવો. ૬
અથવા
ભારતમાં ઝડપી જાહેર ખર્ચની વૃદ્ધિના કારણો કયા છે ?

- (બ) ટૂંકીનોંધ લખો : “જાહેર ખર્ચના પ્રકારો” ૪
અથવા
ખાનગીકરણના ઉદ્દેશો અથવા મુશ્કેલીઓ સમજાવો.
- (ક) ટૂંકીનોંધ લખો : “FRBM કાયદો” ૪
અથવા
જાહેર સાહસોના વિનિવેશનો અર્થ અને ઉદ્દેશો સમજાવો.
૪. (અ) જાહેર દેવા અને ખાનગી દેવાના અર્થ અને તેમની વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. ૬
અથવા
સવિસ્તાર નોંધ લખો : “જાહેર દેવાના બોજનો વિવાદ”
- (બ) સમજાવો : ૪
(૧) જાહેર દેવાનો પ્રત્યક્ષ વાસ્તવિક નાણાકીય બોજ
(૨) આંતરિક દેવાનો પ્રત્યક્ષ વાસ્તવિક નાણાકીય બોજ
અથવા
- (બ) જાહેર દેવાની ઉત્પાદન અને વહેંચણી પરની અસરો સમજાવો.
- (ક) સમજાવો : ૪
(૧) આંતરિક અને બાહ્ય દેવું
(૨) લાંબાગાળાનું અને ટૂંકાગાળાનું દેવું.
અથવા
- (ક) કરવેરા અને જાહેર દેવાના અર્થ અને તેમની વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
૫. બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો : ૧૪
- (૧) મિશ્ર અર્થતંત્રમાં રાજ્યના અંકુશ હેઠળના ભાવોને
(a) બજાર ભાવો કહે છે.
(b) ટેકાના ભાવો કહે છે.
(c) વહીવટીતંત્ર દ્વારા નક્કી થતા ભાવો કહે છે.
(d) ભરણાંના ભાવો કહે છે.
- (૨) નીચેનામાંથી કઈ જાહેર વસ્તુ છે ?
(a) ટેબલ (b) મકાન
(c) સંરક્ષણ (d) પુસ્તક
- (૩) ભારતમાં નીચેનામાંથી કયો ખ્યાલ વર્તમાન પરિસ્થિતિના સંદર્ભમાં લાગુ પડે છે ?
(a) અંદાજપત્રીય ખાઘ (b) રાજકોષીય ખાઘ
(c) પ્રાથમિક ખાઘ (d) મહેસૂલી ખાઘ

- (૪) ગટર વ્યવસ્થા
- કેન્દ્ર સરકારનો વિષય છે.
 - રાજ્ય સરકારનો વિષય છે.
 - સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાનો વિષય છે.
 - સંયુક્ત વિષય છે.
- (૫) સરકારના નિવૃત્ત કર્મચારીઓને મળતાં પેન્શનનો સમાવેશ
- મૂડી ખર્ચમાં થાય છે.
 - મહેસૂલી ખર્ચમાં થાય છે.
 - સામાજિક ખર્ચમાં થાય છે.
 - રોકાણ ખર્ચમાં થાય છે.
- (૬) કરની ચૂકવણી
- સ્વૈચ્છિક હોય છે.
 - ફરજિયાત હોય છે.
 - ગેરકાનૂની હોય છે.
 - વિલંબિત હોય છે.
- (૭) ભારતમાં પ્રત્યક્ષ વેરાનાં પ્રમાણ કરતાં પરોક્ષ વેરાનું પ્રમાણ _____ છે.
- વધારે
 - ઓછું
 - સરખું
 - સ્થિર
- (૮) આવક વેરો
- હિયમાન વેરો છે.
 - પ્રત્યક્ષ વેરો છે.
 - પરોક્ષ વેરો છે.
 - સેવાઓ પરનો વેરો છે.
- (૯) વીજળી પરના વેરાની આવક
- રાજ્ય સરકારની હોય છે.
 - કેન્દ્ર સરકારની હોય છે.
 - ગ્રામ પંચાયતની હોય છે.
 - સંયુક્ત હોય છે.
- (૧૦) યુદ્ધના ઉદ્દેશથી થતું જાહેર દેવું
- ઉત્પાદક દેવું છે.
 - બિન ઉત્પાદકીય દેવું છે.
 - ખાનગી દેવું છે.
 - બાહ્ય દેવું છે.
- (૧૧) “જાહેર દેવાનો વાસ્તવિક બોજ ભવિષ્યની પેઢી પર ખસેડી શકાય છે.” આ મંતવ્ય
- બુકાનનું છે.
 - લર્નરનું છે.
 - ફીશરનું છે.
 - ફ્રિડમેનનું છે.

(૧૨) સંપત્તિ વેરો

- (a) કેન્દ્ર સરકાર હેઠળ આવરવામાં આવે છે.
- (b) રાજ્ય સરકાર હેઠળ આવે છે.
- (c) ગ્રામ પંચાયત હેઠળ આવે છે.
- (d) તાલુકા પંચાયત હેઠળ આવે છે.

(૧૩) જ્યારે સરકારના ખર્ચ કરતાં આવકનું પ્રમાણ વધારે હોય ત્યારે તેને

- (a) સમતોલ અંદાજપત્ર કહેવાય.
- (b) ખાદ્યવાળું અંદાજપત્ર કહેવાય.
- (c) પુરાંતવાળું અંદાજપત્ર કહેવાય.
- (d) શૂન્ય આધારિત અંદાજપત્ર કહેવાય.

(૧૪) સમવાયી તંત્રમાં પાયાનું એકમ કયું હોય છે ?

- (a) કેન્દ્ર સરકાર
- (b) રાજ્ય સરકાર
- (c) જિલ્લા પંચાયત
- (d) ગ્રામ પંચાયત

Seat No. : _____

TM-114

B.Com. Sem.-III

May-2013

201 – Economics of Government Finances

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) Differentiate between Capitalism and Mixed Economy. **6**

OR

Define and differentiate between Private goods and Public goods.

- (b) Define Economic System. Explain various characteristics of Economic System. **4**

OR

Explain the concepts of revenue deficit and fiscal deficit.

- (c) Give the meaning of budget and explain (1) Balanced Budget (2) Deficit Budget and (3) Surplus Budget. **4**

OR

Explain the usefulness of Government Budget.

2. (a) Classify taxes on the basis of the Rate of a Tax. **6**

OR

Explain merits and demerits of Direct Taxes.

- (b) Explain merits or demerits of Indirect Taxes. **4**

OR

Discuss characteristics or limitations of the Tax Structure in India.

- (c) Explain the concepts of Tax avoidance and Tax evasion. **4**

OR

Write a note on “Role of Taxation in Economic Development.”

3. (a) Discuss the sources of revenue of State Government. 6
- OR**
- What are the causes of fast growth of public expenditure in India ?
- (b) Write a short note on “Types of Public Expenditure”. 4
- OR**
- Explain objectives or difficulties of privatization.
- (c) Write a short note on the FRBM Act. 4
- OR**
- Explain meaning and objectives of disinvestment of public enterprises.
4. (a) Define and differentiate between public debt and private debt. 6
- OR**
- Write a detailed note on “Controversy of Burden of Public Debt.”
- (b) Explain : 4
- (1) Direct Real money burden of Public Debt
- (2) Direct real money burden of an Internal Debt.
- OR**
- (b) Explain effects of public debt on production and on distribution.
- (c) Explain : 4
- (1) Internal and External Debt
- (2) Long-term and Short-term Debt.
- OR**
- (c) Define and differentiate between Taxation and Public Debt.
5. Multiple Choice Questions : 14
- (1) Under mixed economy state controlled prices are known as
- (a) Market prices (b) Support prices
- (c) Administered prices (d) Issue prices
- (2) Which of the following is a case of public good ?
- (a) Table (b) House
- (c) Defence (d) Book

- (3) In India, which of the following concepts is most relevant in the present day situation ?
- (a) Budgetary deficit (b) Fiscal deficit
(c) Primary deficit (d) Revenue deficit
- (4) Drainage System is a
- (a) Central Subject
(b) State Subject
(c) Local Self Government Subject
(d) Concurrent Subject
- (5) Pension of the retired employees of the government is included in
- (a) Capital expenditure (b) Revenue expenditure
(c) Social expenditure (d) Investment expenditure
- (6) Tax payment is
- (a) Voluntary (b) Compulsory
(c) Illegal (d) Deferred
- (7) The share of indirect tax is _____ than direct tax in India.
- (a) more (b) less
(c) equal (d) constant
- (8) Income tax comes under
- (a) Regressive tax (b) Direct tax
(c) Indirect tax (d) Service tax
- (9) The revenue from electricity duties comes under
- (a) State government (b) Central Government
(c) Gram Panchayat (d) Concurrent
- (10) The public debt incurred for war purposes is
- (a) productive debt (b) unproductive debt
(c) private debt (d) external debt
- (11) The real burden of public debt could be transferred to the future generation. This is the view of
- (a) Buchanan (b) Lerner
(c) Fisher (d) Friedmen

- (12) Wealth tax comes under
(a) Central Government	(b) State Government
(c) Gram Panchayat	(d) Taluka Panchayat
- (13) When revenue of the government is greater than its expenditure, it is a case of
(a) Balanced budget	(b) Deficit budget
(c) Surplus budget	(d) Zero based budget
- (14) In the hierarchy of a federation, which one is the base unit ?
(a) Central Government	(b) State Government
(c) Zilla Panchayat	(d) Gram Panchayat
-